

Vurdering av *muntlig* i faget Fremmedspråk i K06

Utdanningsetaten i Oslo 06.02.2009

Rita Gjørven, Svein Johansen, Siri L. Keller, Sonja Skjær
ILS, UiO

Mål for arbeidet vårt

- Utvikle en eksamensform og vurderingskriterier som samsvarer med en *felles* tolkning av læreplanens hovedområder og kompetansemål for *Kommunikasjon og Språk, kultur og samfunn*
- > Sikre sammenhengen mellom
  - sluttvurdering
  - underveisvurdering og
  - elevs egenvurdering
- > i samsvar med hovedområdet *Språklæring* og kompetansemålene

Grunnlagsdokument for K06: Det europeiske rammeverket

☐ Språkkommunikativ kompetanse

- Lingvistisk kompetanse
- Sociolingvistisk kompetanse
- Pragmatisk kompetanse
  - Diskurskompetanse
  - Funksjonell kompetanse

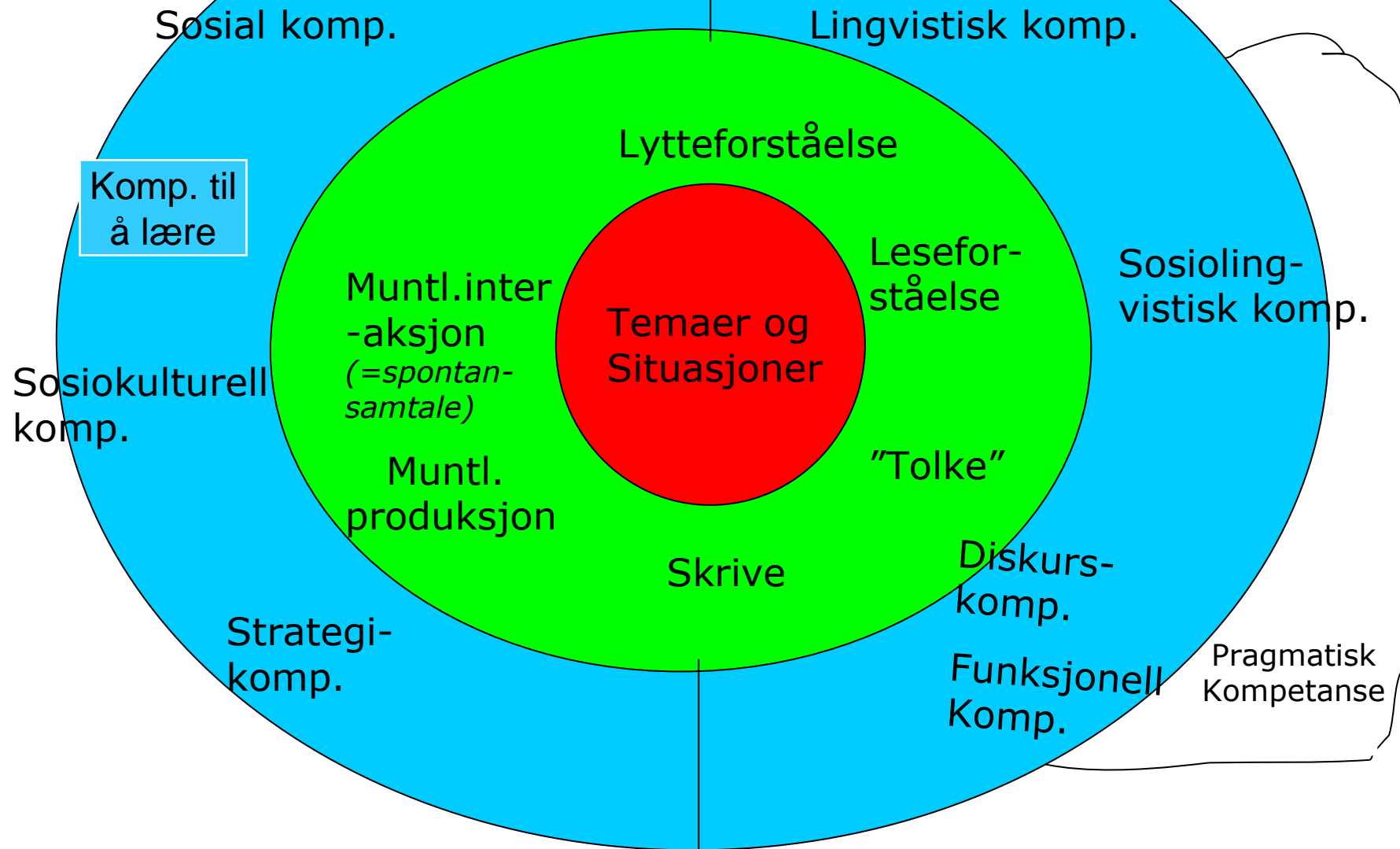
☐ Generell kompetanse

- Sosiokulturell/interkulturell kompetanse
- Strategisk kompetanse
- Læringskompetanse (Språklæring)

KOMMUNIKATIV KOMPETANSE: KOMPETANSEOMRÅDER OG FERDIGHETER

Generelle kompetanser

Språkkompetansene

K06 og muntlig

□ Grunnleggende ferdigheter:

- ”Muntlige ferdigheter innebærer både å kunne **lytte** og å kunne **tale**.”

□ Hovedområdet Kommunikasjon:

- “[...] dreier seg om formidling av mening [innhold] gjennom fremmedspråket. Det omfatter **lytting**, lesing, skriving, **muntlig produksjon** og **spontan samhandling**.”

- >>>

Kompetansemålene Kommunikasjon

Nivå 1

- Finne relevante opplysninger og forstå hovedinnholdet i [...] muntlige tilpassede og autentiske tekster i ulike sjangere (=lytte)
- Delta i enkle, *spontane samtalesituasjoner* (hovedområde: spontan samhandling) (=dialog)
- *Presentere* ulike emner *muntlig* (hovedområde: muntlig produksjon) (=monolog, sammenhengende tale)
(Obs! **ikke høytlesning** av egne eller andres tekster)

Kompetansemålene Kommunikasjon

Nivå 1

- Gi uttrykk for egne meninger og følelser (funk. k.)
- Kommunisere med forståelig uttale (lingv. k.)
- Forstå og bruke et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner (lingv. k.)
- Bruke grunnleggende språklige strukturer og former for tekstbinding (lingv. og diskurs k.)
- Tilpasse språkbruken i noen grad til ulike kommunikasjonssituasjoner (sosiolingv. k.)
- Bruke lytte- og talestrategier tilpasset formålet(str.k.)

Hovedområdet Språk, kultur og samfunn

Spørsmål om fagets innhold:

- Hva slags ”relevante opplysninger” og hva slags ”hovedinnhold” i muntlige tekster skal elevene finne fram til/forstå?
- Hva kan de spontane samtalesituasjonene handle om?
- Hva kan de ulike emnene som elevene skal presentere (beskrive, fortelle...) handle om?

Hovedområdet ***Språk, kultur og samfunn***:

- [...] dreier seg om kulturforståelse i vid forstand. [...] sentrale emner knyttet til ulike sider ved målspråklandenes samfunnsliv og kultur

Kompetansemålene Språk, kultur og samfunn Nivå 1

- samtale om dagligliv, personer og aktuelle hendelser i språkområdet og i Norge
  - sammenligne noen sider ved tradisjoner, skikker og levemåter i språkområdet og i Norge
  - samtale om språk og sider ved geografiske forhold i språkområdet
  - gi uttrykk for opplevelser knyttet til språkområdets kultur
- >>> kunnskaper er en del av kompetansemålene og dermed en del av vurderingsgrunnlaget (sosiokult/interkult k.)

Def.: Språk, kultur og samfunn

Karen Risager <http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/spr1/Risager1.html>

- **Viten** om målspråklandene >< Norge: Eks: Hvorfor dubbles omtrent alt av film og fjernsynssendinger i Frankrike, Spania og Tyskland og ikke i Norge? Konsekvenser?
- **Følelser og holdninger** overfor mennesker og forhold i målspråklandet og eget land (inkl. bevissthet om andres og egen identitet, verdier, etikk, moral, stereotypier...)
- **Atferd** - kulturelle regler og konvensjoner

Kommentar

□ Hovedområdet *Kommunikasjon* og kompetansemålene er knyttet til og skjelner mellom

- lytting
- spontan samhandling
- muntlig produksjon

dvs. det er samsvar mellom hovedområde og kompetansemålene

□ Kompetansemålene er eksplisitt/implisitt relatert til

- bare lytte > lytting
- bare tale > muntlig produksjon
- både lytte og tale > spontan samhandling

Derfor >>>

>>>Samsvar mellom mål og eksamen

- Til eksamen skal en finne igjen kompetansemålene (eksamen skal reflektere læreplanen; eksamen operasjonaliserer læreplanen)
- > Separate prøver i
  - 1) lytteforståelse
  - 2) spontan samhandling
  - 3) muntlig produksjon

Washback-effekt

- Eksamen har alltid en **washback-effekt**, dvs eksamens form/format/innhold og vurderingskriterier (kjennetegn) har en tilbakevirkende kraft på
    - undervisningen og
    - læreres/elevs oppfatning av hva som er viktig å lære og å kunne i faget
- >> dvs at eksamen bidrar til en undervisning som er i tråd med kompetansemålene knyttet til muntlig kompetanse

Sentrale begrep i vurdering

Reliabilitet (pålitelighet)

- vurderingen er konsistent
dvs. at samme besvarelse/prestasjon gir samme resultat/karakter uavhengig av hvem som vurderer
- > krever et "tolkningsfellesskap"
dvs. de som vurderer bruker de samme vurderingskriteriene

Men reliabilitet er ikke nok, prøven må være *valid* >>> →

Sentrale begrep i vurdering (forts.)

Validitet (gyldighet)

- Prøven skal teste det som man ønsker å teste (måle)
dvs. samsvar mellom det vi - ut fra læreplanen - ønsker å teste og det vi faktisk tester
- > det vil for eksempel si at kompetansemålet *spontan samhandling* skal vurderes ved en *prøve i spontan samhandling*, ikke muntlig produksjon

En god eksamen

- Vurderingen skal være **reliabel**
  - vurderingskriterier > tolkningsfelleskap
- Eksamen skal være **valid**
  - samsvar mellom det vi ønsker å prøve og det vi faktisk prøver
- Eksamen skal ha en positiv **washback-effekt**
  - være læringsfremmende, samsvare med kompetansemålene

Eksamen med 48 timers forberedelse pluss pluss...

- Hvordan kan forberedelsestiden brukes som en forberedelse til hele den muntlige eksamen?
  - lytting
  - muntlig produksjon
  - spontan samtale
- Individuell eller gruppeeksamen?
Konsekvenser?
- Faglærers rolle

Hvordan prøve lytteforståelse?

Om bl.a. reliabilitet og validitet

- Spontantale eller opplesning?
- Muntlige tilpassede eller autentiske tekster?
- Ulike sjangere?
- Lytte en eller to ganger?
- Ta notater/notere stikkord?

- **Svare på norsk. Hvorfor?**

Hvordan prøve muntlig produksjon?

Om bl.a. reliabilitet og validitet

Muntlig produksjon kan

- **ikke** være høytlesning av egne skrevne tekster fra forberedelsesdelen
- **ikke** være høytlesning av andres tekster (klipp og lim) fra forberedelsesdelen
- fordi høytlesning **ikke** er kompetansemål
- baseres på **stikkord** notert under forberedelsestiden

Hvordan prøve spontan samtale/ samhandling

Om bl.a. reliabilitet og validitet

Spontan samtale kan

- **ikke** være høytlesning av egne skrevne tekster eller være basert på stikkord
- være basert på **rollekort** med opplysninger til eleven/e som kan være skrevet på norsk og som forklarer situasjonen/oppgaven
- eller **bildekort** eller en annen **gitt situasjon** der elevene får vist sin *spontankompetanse*

Lytteforståelse

☐ Rammeverket A2:

- Jeg kan forstå vanlige ord og ytringer knyttet til områder av umiddelbar personlig betydning (for eksempel svært enkel informasjon som gjelder meg selv, min familie, nærmiljø, innkjøp og arbeidsliv). Jeg kan oppfatte hovedinnholdet i enkle, korte og tydelige beskjeder og meldinger.

☐ Språkpermen A2:

- Jeg kan forstå det som blir sagt i enkle hverdagssituasjoner
- Jeg kan forstå hovedtrekkene i enkle, tydelige beskjeder, for eksempel i telefonen eller på en jernbanestasjon...

Muntlig produksjon

- Zusammenhängend sprechen, S'exprimer oralement en continu, Producción oral, Spoken production

Rammeverket A2

- Jeg kan bruke en rekke uttrykk og setninger for på en enkel måte å beskrive familie og andre mennesker, boforhold, min utdanningsbakgrunn og min nåværende eller tidligere jobb

Språkpermen A2

- Jeg kan si hva jeg liker eller ikke liker
- Jeg kan beskrive personer, ting og steder jeg kjenner godt, på en enkel måte
- Jeg kan gi en kort presentasjon av noe jeg har god kjennskap til og har forberedt
- Jeg kan på en enkel måte si hva jeg synes om noe

Spontan samtale/samhandling

☐ Rammeverket A2

- Jeg kan delta i enkle og rutinepregede samtalesituasjoner som innebærer enkel og direkte utveksling av informasjon om kjente emner og aktiviteter. Jeg kan bruke og forstå vanlige høflighetsfraser, men forstår som regel ikke nok til å holde samtalen gående.

☐ Språkpermen A2

- Jeg kan invitere noen og reagere på innbydelser, forslag og beklagelser...
- Jeg kan diskutere og gjøre enkle avtaler om hva vi skal gjøre...
- Jeg kan stille og svare på spørsmål som angår temaer jeg kjenner godt, for eksempel skole, familie, hobbyer, musikk eller sport...

Det store paradoks

- Ved eksamen forventes det samsvar mellom læreplan og eksamens form, innhold, vurderingskriterier ...
- K06 om vurdering for 10. årstrinn:
Elevene kan trekkes ut til [bare!!] muntlig eksamen. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
- Hvilke konsekvenser?

Litteratur

□ Utdanningsdirektoratet

- Vurdering generelt (Google: "Udir vurdering")
- "Vurderingsveiledning skriftlig eksamen fremmedspråk" (Googles)

□ Utdanningsetaten i Oslo

- "Vurdering for læring Oslo" (Googles)
- "Retningslinjer for eksamensavviklingen i Osloskolene" (Googles)

Litteratur forts.

- ❑ Den europeiske språkpermen - Europarådet
  - Nasjonalt senter for fremmedspråk i opplæringen (Google: Fremmedspråksenteret)
<http://www.fremmedspraksenteret.no>
- ❑ Rammeverket - Europarådet
  - Google: "coe framework" >
    - http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE_EN.asp
  - Google: "europeiske nivåer" (egenvurderingsmatrise)
- ❑ Risager Google: "Risager kulturforståelse sprogforum 1"